

BENE ZOLTÁN

Újév napja

RÉSZLET AZ *IGAZAK* CÍMŰ KÉSZÜLŐ REGÉNYBŐL

[1818. január 1. előtt] A naplót, benne az *Igaz Gergely, 1880.* bejegyzéssel nem az a fölmenő írta, aki odabiggyesztette a nevét és az évszámot az előzéklapra. Aki 1818. január 1-én belekezdett a jegyzetelésbe, 1880-ban már réges-régen nem élt. Kezdetől fogva biztosra vettem, hogy a diáriumot a naplóíró azonos nevű fia látta el tulajdonosi bejegyzéssel – s noha ez semmiben sem befolyásolja a könyvecske tartalmát, mégis lényegesnek éreztem tisztázni.

Bár szemre nagyon kellemes az őszám, Igaz Gergely kézírása, igen nehezen és módfelett lassan tudom csak kisilabizálni. Valamiért mégis olvasni akarom, sőt, azt szeretném, ha mások is így tennének. Először azt terveztem, begépelem az egészet szóról szóra, végül mégis úgy döntöttem, inkább a saját szavaimmal mesélem el a történetét, hiszen mai ésszel és szövegértési képességekkel erős kihívás volna értelmezni mindazt, amit és ahogyan ír. Sőt. Voltaképpen mindentől függetlenül, önmagában is módfelett körülményes és sokszor igen nehézkes ez a memoár, amire az elfeledett faluban, az elfeledett lány, Júlia könyvtárában rábukkantam.

Miután komoly erőfeszítések árán tucatnyi oldalon keresztülrágtam magam, pihenésképpen próbáltam egyéb forrásokban is ráakadni Igaz Gergely nevű őszámra. Egy hétig keresgéltem a levéltárban, egy másik hétig a könyvtárban, ám alig jutottam valamire. Annyi mégis bizonyosnak tűnik, s végső soron ez nem is olyan kevés, hogy a naplóíró Igaz Gergely 1786-ban született Igaz Gáspár és Szécsi Erzsébet másodszületett fiaként. Bátyja négyévesen, két közvetlenül utána született húga pár hónaposan meghalt. Két öccse és a harmadik húga ezzel szemben fölcseperedett, s valamennyien túl is élték őt. Egyik fivére a szabadságharcban veszett oda, a másik éppen megérte a kiegyezést, lánytestvére a Bach-korszakban hunyt el; az apja a harmincas években, az anyja a szabadságharc bukását követő ősszel távozott az élők sorából.

Maga Igaz Gergely egész felnőtt korában Szeged nemes városának Rókus nevű negyedében élt, ahol egy bő emberöltővel korábban kezdett telkeket osztani a város.

A Mars tértől – amit már a 18. század első felében katonai gyakorlótérként használtak – nem messze állt a Kecskeméti, más néven Budai kapu. Hogy a nevében szereplő jelzőt honnan kapta, nem nehéz megmagyarázni, hiszen az északra (Pestre, Budára, Kecskemétre, Nagykőrösre) vezető országút kezdetén emelték. Sokkal

nehézebb megindokolni magát a jelzett szót, a kaput, Szegedet ugyanis soha nem övezte valódi városfal, így városkapuja sem volt egy se. Mindenesetre a Budai kapu a 19. század végén épült dohánygyár (a későbbi ruhagyár) területén állott, s a környéke a 18. század húszas éveiben kezdett benépesülni. Ezt a vidéket nevezték később – szinte bizonyosan a nagy gugahalál-járvánnyal összefüggésben – Rókusnak. 1738-ban Szeged lakosságának közel egynegyede esett áldozatul a pestisnek, amit a helyiek gugahalál néven rettegtek. A járvány idején a Budai kapu mellé építették föl az ispotályt, korabeli néven Xenodochiumot, itt ápolták a betegeket a fölsővárosi minoritáktól és az alsóvárosi barátoktól érkezett szerzetesek irányításával. Egy másik ispotályt Szeged középkori belvárosának, a Palánknak a határán emeltek, ez utóbbiból alakult ki később a Szent Rozália-kápolna, amely eredetileg a mai Hősök kapuja környékén állt, s csak az 1879-es nagy árvíz után telepítették át a várostervező mérnök nevét viselő, újonnan kialakított Lechner térre. A Budai kapu mellett 1738 szeptemberében, a járvány csillapodásának idején emeltek fogadalmi kápolnát a Xenodochium helyén – illetve talán annak átalakításával – Szent Rókus és Szent Sebestyén tiszteletére. A fontosabb a kettő közül hamarosan Szent Rókus vált, egyrészt, mert a nagy középkori fekete halál idején sokakat meggyógyító Rókus nevű ferences szerzetes evidensebben kötődött a pestishez, mint a mártír Sebestyén, másrészt mert Szent Rókus napja augusztus 16-ra esik, amely egy nappal követi a Boldogasszony napját, Szeged (és kivált Alsóváros) legnagyobb ünnepét, ezért ez a dátum igen kedves volt a szegedi szíveknek. 1805-ben a kápolna mellé plébániát is alapítottak, ezzel végleg elismerve és betagozva az új negyedet a nemes és szabad királyi városba.

Rókus a kezdetektől fogva a szegényebb rétegeknek nyújtott otthont. Betelepülő tanyaiak, elszegényedett alsó- és fölsővárosiak húzták meg itt magukat, s ezt a proletár-jelleget a környék szinte az ezredfordulóig megőrizte. Igaz Gergely nevű ősöm is olyan szegényen került Rókusra, hogy a templom egere hozzá képest elégedett lehetett a sorsával. Pedig a keresztlevelre szerint a Havi Boldogasszony-templomban keresztelték a ferences barátok, s minden kétséget kizáróan régi, jómódú alsóvárosi család sarja volt, mi több, a família legidősebb, felnőtt kort megért fiúgyermekként a vagyon örököse lehetett volna. Mivel korábban hunyt el, mint a szülei, nem tudjuk, mi történt volna egy esetleges örökösödési eljárás során. Azt sem sikerült kiderítenem, nyilvánosan és formálisan kitagadták-e a családból, vagy csak örök, engesztelhetetlen haragot tápláltak iránta. Mindenesetre Igaz Gergely elhagyta a szülői házat, s a szilárd alsóvárosi egzisztencia helyett a rókusi szűkölködést választotta. Naplószerű följegyzéseiben sohasem említette a szüleit. Sőt, az írásból egyenesen úgy tűnik, mintha egyáltalán nem is élnének rokonai a városban.

Abból a tényből, hogy Igaz Gergely húsz esztendősen, 1806-ban már rókusi lakos volt, méghozzá a feleségével, Paprika Ilonával együtt, arra következtettek, hogy a fiatalasszony lehetett a családi meghasonlás oka. Paprika Ilonát nem fogadták el az Igazak, ám Igaz Gergely ennek ellenére mellette döntött, vele maradt, s az új, alig

évszázados városrészben apró házat húztak föl maguknak. Igaz Gergely kezdetben a Nagy-Tiszára járt, rakodni. Főleg fát meg sót. Előbbit szekerekre pakolták a rakodómunkások, utóbbit a Sóhordó utcán cipelték föl a raktárakba. Egy időben kontárkodott is, azaz céhen kívül űzött ipart, jelesül kalapokat készített – míg le nem fülelték. A börtönt elkerülte, a szerszámaikat azonban elkobozta a kalaposok céhe. Arcán kéjes vigyorral törte össze valamennyit Huszka Zsigmond uram.

1807-ben halva született a gyermeke, egy kislány, s három nap múltán az anya is követte a sírba a csecsemőt. Ezután nyitotta meg Igaz Gergely a szappanfőző üzemeit. Nem tudtam kideríteni, honnan szerzett elegendő kölcsönt a vállalkozás megindításához, sem azt, hogyan vált tagjává a szappanosok közösségének, akik akkoriban Szegeden, nem rendelkezvén kiváltságlevéllel, nem tömörültek céhbe, mégis úgy szabályozták magukat, mintha céhes mesterek lennének.

Igaz Gergely néhány év alatt visszafizette a vállalkozása indulásához fölvetett hitelt, mi több, még szekeret és lovakat is vásárolt, s a szappanfőzés mellett fuvarozni kezdett. Egy alkalommal, 1809-ben a szegedi piaristáknál például a későbbi drámaíró, Katona Józsefet vette föl a szekereére, amelyen saját főzésű szappant és – az alsóvárosi ferencesek megbízásából – paprikát szállított Kecskemétre, a piacra.

Mindezt csak nagy nehézségek árán tudtam kihámozni mindenféle régi iratokból, s ettől fogva 1818. január 1-éig nem sok egyebet sikerült kiderítenem Igaz Gergely életéről.

[1818. január 1.] Hajnalban Igaz Gergely háza előtt, az utcán összeakaszkodott két kutya. Olyan lármát csaptak, mintha katonák törtek volna a gyanútlan népre, vagy a folyó árasztotta volna el az utcákat, ahogyan időről időre kisebb-nagyobb mértékben emberemlékezet óta megtette. Így, ezzel az állati perpatvarral kezdődött az újesztendő.

Igaz Gergely is az ebek ribilliójára riadt föl, miként az utcájabeliek javarésze. Ám míg mások többnyire visszaaludtak, hiszen a fagyos hajnalban jobbat úgysem tehetek volna, ő nagy keservesen kimászott az ágyából, kibotorkált a konyhába, és raktott néhány hasábfát a kemencében pislákoló tűzre. Kissé nehéznek érezte a fejét, a gyomrában pedig mintha a kint ricsajozó kutyák vértestvérei acsarognának, tépnék, marnák belülről, marcangolnák, mint egy darab véres húst. Kitámolygott az udvarra, belehányt az örökzöld bokorba, amiről sosem sikerült kiderítenie sem a nevét, sem azt, hogy miként került a portára. Az okádás hangyányit megnyugtatta háborgó bensejét, ennek ellenére sziszegve, fojtott hangon káromolta az eget.

– De jó, hogy így vágok neki – csóválta a fejét mérgesen, miközben az udvar sarkába vizelt. – Be kéne varrni a szám.

Az igazsághoz az is hozzátartozik, hogy Igaz Gergely nem csak másnapos, de rendkívül izgatott is volt. Az újesztendő első napján ugyanis leendő feleségéhez készült, megbeszélni a továbbiakat. Tizenegy éve élte az özvegyek életét. Tizenegy éve dolgozott látástól vakulásig, főzte a szappant, fuvarozott, rendszertelenül evett, ke-

veset aludt, s csak hébe-hóba kereste föl a Rókus legszélső utcájának legszélső házában lakó rossz életű és könnyűvérű asszonyt, hogy ágyékának feszülésén némi-
képpen enyhítsen néhány gyors mozdulattal, s utána égő arccal, vöröslő füllel olda-
logjon haza az éjszaka jótékony sötétjében, a házfalak tövében, rettegve attól, hogy
ismerőssel találkozik, aki azt találja majd firtatni, ugyan merre járt. Márpedig Igaz
Gergely mindenkit ismert Rókuson, s mindenki ismerte Igaz Gergelyt. A Szilveszter
éjjelét is korhely cimborákkal töltötte. Az óév utolsó és az újesztendő első óráiban
bor és pálinka mellett üldögéltek, beszélgettek, s ittak derekasan a Takács italmé-
résben. Meg is lett az eredménye.

Majd megvette az Isten hidege, mire kiürült a hólyagja. Visszacsetlett-botlott a
házba. Úgy döntött, egy kupica pálinkával csillapítja az émelygését, aztán belebújt a
kopott szűrbe, amivel néhány éve egy zombori számadó juhász rendezte a tartozá-
sait, megint az udvarra botorkált, vetett a lovak, a disznók meg a baromfiak elé. Ez-
után egy ütött-kopott vájlingban vizet melegített, közben megfente a borotváját. Mi-
re a penge élet megfelelőnek ítélte, a víz is elérte a kellő hőfokot. Gondosan megbo-
rotváltkozott, megmosakodott. Még nagyobb körültekintéssel öltözött föl. Az ünneplő
ruháját készítette ki. A csizmáját egy órán keresztül suvickolta, kenegette disznó-
zsírral. Mire kivilágosodott, fölöltözve, tisztán, illatosan, megítélése szerint kellő-
képpen kijózanodva, kalapáló szívvel várta, hogy nekiindulhasson.

– Most ücsöröghetek kipittyentve – zsörtölődött magában, amikor kikukkantott
az égboltra, s csalódottan megállapította, hogy még mindig korai az óra. Előkotorta
a pipáját, jó alaposan megtömté, s nekilátott eregetni a füstöt.

Paprika Anna Igaz Gergely elhalt feleségének, Ilonának volt a húga. Helyesebben
a féltestvére. Ilona Paprika József első, Anna a harmadik házasságából született.
Utóbbi majdnem pontosan tizennyolc esztendővel azelőtt, 1800. január 3. napján.
Igaz Gergely 1817 őszének végén bökte ki az apósának, hogy egy újabb lányát sze-
retné feleségül venni. Paprika József először meghökkent, aztán megivott egy pohár
pálinkát, töprengett, tépelődött, míg végül arra jutott, nincs ennek semmiféle jogi
vagy erkölcsi akadálya.

Paprika Anna élete során többször találkozott Igaz Gergellyel, kislánykorában a
térdén, sőt, egy alkalommal a hátán is lovagolt. Az azonban soha nem fordult meg a
fejében, hogy a tizennyolc évvel idősebb özvegyember, az emlékeiben csak halvá-
nyan élő nővére hajdani férje szemet vethet rá. A döntés mégis Anna kezében volt,
Paprika József ugyanis kijelentette, hogy ő aztán nem kényszeríti a lányát senkihez.
Legalábbis Igaz Gergelyhez semmiképpen.

– Ahhoz jobb módú és befolyásosabb embernek kellene lenned, öcsém – mo-
solygott rá nyájasan az előző ősszel. – Mert ugyan van az a polgár, aki miatt rápa-
rancsolok a lányra, hogy mondjon igent, de tüstént, csakhogy ez a polgár, meg ne
sértődj, édes öcsém, az őszinte szón, nem te vagy.

Igaz Gergely tudomásul vette, amit hallott, el is fogadta, meg is értette. A Papi-
kák nem számítottak módos embereknek, ahogyan Rókuson tulajdonképpen szinte

senki. Az igazat megvallva, arra az időre Igaz Gergely már a negyed leggazdagabb embereinek egyikévé küzdötte föl magát, a rókusiaiak szemében azonban a gazdagság Fölső- meg Alsóvároson kezdődött, és a Palánkban teljesedett be.

Paprika József végül azt javasolta, hogy a kérő a Boldogságos Szűz Mária szeplőtelen fogantatása, azaz december 8. napján, a mise után egy órával látogasson el háztűznézőbe hozzájuk. Így is történt.

Annának alig egy órával az érkezése előtt árulta el az édesanyja, mi járatban jön hozzájuk Igaz Gergely.

– A nővéred szerette, abban biztos vagyok – fontoskodott Paprikáné. – Szorgalmas és jóra való embernek mondja mindenki.

Paprika Anna szótlánul hallgatta. Maga sem tudta, örüljön, szomorkodjon, vagy inkább féljen. Igaz Gergelynél számtalan rosszabb kiállítás férfit látott már életében, és bár a kettejük közötti korkülönbség tetemes volt, kirívóan nagynak senki nem nevezhette.

– Nem hiszem, hogy rosszul döntenél, ha elfogadnád az ajánlatát – jegyezte meg Paprikáné.

Paprika Anna tudomásul vette, hogy saját sorsának a kovácsává válhat. Arcán ehhez mérhető komolysággal fogadta a vendég köszönését, amikor az beállított a házba. Paprika József bort töltött egy cserépkupába, az időjárásról, a télről, a jég meg a hó minéműségéről váltott néhány szót a jövevényvel, a fuvarozás és a szappanfőzés után érdeklődött, aztán, a válaszokat meg sem várva, elbúcsúzott, mondván, a szomszédba ígérkezett a nővéréhez, ahová viszi magával az asszonyt is. Amint elhagyták a házat, Anna a kemence mellől pogácsát és fánkot tett az asztalra, hogy kínálja vele a látogatóját.

– Egyék kend.

Igaz Gergely ebből is, abból is falatozott, nagyokat hűmmögven jelezte, mennyire ízletesnek talál mindent.

– Magam sütöttem – mosolygott Anna.

– Ügyes leány vagy – jegyezte meg Igaz Gergely. – Ügyes asszony lesz belőled – tette még hozzá, és alighanem el is vörösödött. Anna azonban nem mutatta jelét, hogy ostobának vagy tolakodónak tartaná a szavait, így az arcbőre csakhamar újra a megszokott színét öltötte.

– Azért jöttem – kezdett bele a mondandójába, de el is hallgatott nyomban.

Paprika Anna olyan tekintetet vetett Igaz Gergelyre, amiből egyértelműen látott, hogy tisztában van a szándékaival.

– Azért jöttem – kezdte újra a férfi –, mert régóta vagyok özvegy.

Újfent megakadt. Nagyot nyelt volna, ha nem száradt volna ki a szája, akár a székeken felejtett korsó a nyári hőségben. Taplószáraz nyelve nehezen forgott.

– Tudod te is, hogy az én feleségem a nővéred volt... Jól éltünk, míg az Úr el nem ragadta.

Paprika Anna bólintott.

– Azért jöttem – mondta harmadszor is Igaz Gergely –, hogy elmondjam, csakis akkor vetnék véget az özvegységemnek, ha téged vezethetnék oltár elé.

Paprika Anna újra bólintott, mintegy nyugtázva a hallottakat. Kérője a boroskupa után nyúlt, gyorsan a szájához emelte, megitta a maradék italt.

– Mit szólsz ehhez? – kérdezte a kupát az asztalra koppantva.

– Emlékszem valamelyest a nővéremre – mondta a lány. – Szép volt és erős.

– Te is szép vagy és erős – csúszott ki Igaz Gergely száján.

– A szüleimnek itt kellene lenniük – jegyezte meg Anna, ügyet sem vetve a férfi közbevetésére –, az illendőség megkívánná. De bíznak kendben.

– Régóta ismerjük egymást.

– Engem is ismer, szinte születésemtől fogva.

– Ahogy te engem.

Paprika Anna egyenesen Igaz Gergely szemébe nézett.

– A felesége leszek kendnek, csak arra kérem, ne most mindjárt üljünk lagzit, ami amúgy sem volna ildomos ilyentájt, Krisztus születésének ünnepe előtt. Jöjjön el hetente kétszer-háromszor az év végéig, diskuráljon velem, aztán az új esztendőben megbeszélünk mindent, és farsang idején akár össze is házasodhatunk. Tudom, hogy ez szokatlan kérés, helyette nemet mondhatnék, vagy kérhetném magam, én azonban nem szeretek kertelni. És én is bízom kendben, ahogyan a szüleim. Csak azt szeretném, ha akkor költözhetnék kendhez, amikor már nem úgy lát engem, mint egy kislányt, hanem ismeri az asszonyt, aki leszek.

Igaz Gergely beleegyezett a kérésbe, de magában eldöntötte, hogy a második, s immáron hivatalos és végleges leánykérés újév napján lesz esedékes, arról a napról egyébként is köztudomású, hogy szerelmi jóslásra kiváló. Jóllehet egy leánykérést aligha lehet szerelmi jóslásnak tekinteni, a hasonlatosságot azért nem nehéz fölfedezni a két tevékenység között.

Elszundíthatott, mert kialudt a pipája. A Nap is magasabbra kúszott az égen, az utcán gyerekek szaladgáltak, csúszkáltak a jégen, kurjongattak, s adandó alkalommal a házsarkak mögül hógolyóval dobálták a hazafelé igyekvő, dülöngélő, kótyagos fejű legényeket. Igaz Gergely gondosan kiverte, megtisztogatta, majd elpakolta a pipáját, nyújtózott egyet, megigazította az öltözékét, azzal nekivágott az útnak, amely két utcával vezetett csupán lejjebb, a Paprika-portára.

A második sarkon történt a baj. Igaz Gergely elmélázott egy hangyányit, jóllehet, ha ezt nem teszi, vélhetően az sem változtat semmit a dolgok menetén. Mindenesetre ábrándozva fordult be Kiss Mihály házánál, egyenesen a csenevész akácát éppen elengedő ifjabb Kiss Mihály karjaiba.

– Jaj, de jó, hogy jön kend, koma – nyögte az ifjú, és azzal a lendülettel vastagon le is hányta Igaz Gergely szépen hímezett bivalybőr kabátját, amelyet a szentesi vásárban vásárolt nem is olyan régen. Az éktelen büdös okádék a kabátnak szinte a teljes elejét betérítette, a hímezések fonalába pedig úgy beleette magát, hogy a ruhadarab még hónapokkal később is savanyú szagot árasztott.

– Bo... bocs.... bocsánat – nyögte ifjabb Kiss Mihály, izgalomban elengedve Igaz Gergely vállát, amelybe görcsösen kapaszkodott eladdig, s ezáltal úgy vágódott hanyatt, hogy a feje még kettőt pattant is a keményre fagyott jégen. Menten kiserkent belőle a vér.

– Az Isten lova tenné beléd, kölyök! – sziszegte, saját gyomrának háborgásával küszködve Igaz Gergely. Harcias szavaival ellentétben gyámoltalanul meredt a lábainál heverő, magatehetetlen testre, miközben maga is megingott kissé. Keserűen ismerte föl a tévedését. Nem, még távolról sem józanodott ki kellő mértékben. A fel-toluló nedveket sietve visszanyelte, aztán már hajolt volna le a legényért, hogy föl-segítse, amikor éles visítást hallott a háta mögül.

– Meggyilkolta kend, meggyilkolta!

Ifjabb Kiss Mihály anyja állt a sarkon, kigúvadt szemeit képtelen volt elszakítani a fia fejéből szivárgó vérről, amely egy kisebb tenyérynyi foltban festette vörösre a jeget és a havat, kinyújtott mutatóujját pedig Igaz Gergelyre szegezte. Igaz Gergely ijedten fordult a hang irányába, a szájában az epe ízét érezte, a fejébe úgy hasított bele a fájdalom, mintha kupán vágták volna egy husánggal, és csak nagy nehezen préselte ki magából a szavakat:

– Elesett, egyszerűen elesett...

– Én láttam mindent! – kurjantott át az utca túloldaláról, a háza ablakából Varga Márton. – Isten úgyse, szerintem lökte kend azt a legénykét!

– Gyilkos! – sikított újra idősebb Kiss Mihályné, azzal a fia mellé vetette magát.

– Nem löktem én... – topogott Igaz Gergely az anya és a fia körül.

– Nem lélegzik! – sírt föl idősebb Kiss Mihályné.

– Lökte, biz! – erősködött Varga Márton, aki időközben előbújt az otthonából, és már szapora léptekkel közeledett a másik három felé. – Ellökte, mert lehányta kendet. Láttam!

– Miháááá! – sikoltott az anya velőtrázóan. Nem lehetett tudni, hogy a fiát, vagy az urát szólítja. Mindenesetre előbukkant idősebb Kiss Mihály is, vérekes szemével hunyorogva, tétován forgatta a fejét jobbra, balra, próbálta megfejtani a helyzetet. A felesége jajgatott, gyilkosságról sikoltozott, Varga Márton meg majd fölöklelte a tekintetével Igaz Gergelyt. Egyre több fej jelent meg az ablakokban, kapukban, néhányan futva közeledtek az utcasarokhoz, ahol az ifjabb Kiss Mihály feküdt hanyatt, s a mellére borulva zokogó anyja szerint nem lélegzett.

– Nem értem – vakarta az állát Igaz Gergely, mikor már tucatnyian állták körül.

– Majd értik a pandúrok! – vigyorgott kajánul Varga Márton.

– Nana! – mordult rá az éppen megérkező Paprika József.

– Hát kendtek mi a csudát bámulnak? – hallatszott egy kásás, erőtlen hang. A kérdés vége egy újabb anyai sikolyba fulladt.

– Hát él ez a gyerek! – kiáltott föl diadalmasan idősebb Kiss Mihály, s legott előkotorta a pálinkás butykost a bekecse zsebéből, jól meghúzta, majd kezdte körbe kínálni a szomszédságnak. Azok csalódott ábrázattal fogadták el a méregerős kisüs-

tit, egyedül Varga Márton rázta a fejét dühösen, és bele sem kortyolt a szeszbe, aminek a szaga szinte elnyomta a hányás orrfacsaró bűzét, ami Igaz Gergely bivalybőr kabátjából áradt.

– Kösse be a fejét annak a részeg disznónak, aztán dugja ágyba! – reccsent rá Paprika József idősebb Kiss Mihálynéra, s közben a karjánál fogva rángatta maga után Igaz Gergelyt, aki értetlenül meredt volt és leendő apósára, de nem ellenkezett. A válla fölött vissza-visszapillantott. Látta, ahogy az asszonyok betámogatják ifjabb Kiss Mihályt az otthonába. A fiatalember fejét sebtiben egy asszonyi kendővel kötötték be, a szomszéd Petrovicsék kamasz fia meg nekiiramodott, hogy a Palánkból elhívja az egyik felcsert, mert katonaviselt férfiembernek szerint ezt a sebet össze kell öltetni.

– Attól még ellökte szegény gyereket – dörmögte Varga Márton hazafelé somfordálva.

Idősebb Kiss Mihály viszont barátságosan Igaz Gergely után kiáltott.

– Mind részegek vagyunk, csoda, hogy élünk!

Igaz Gergely erre megtorpant, s mintha világosság gyúlt volna a fejében, Parika Józsefhez fordult.

– Én is berúgtam Szilveszter éjjelén. És bizonyára még nem józanodtam ki teljesen.

Paprika József a vállát vonogatta.

– Hallottad, mit mondott. Részegek vagyunk mind, csoda, hogy élünk.

Igaz Gergely talán el is mosolyodott volna, ha nem látja még mindig maga előtt azokat a vádló tekinteteket, gyűlölködő arcokat. Mert bár a rókusiak szemében a gazdagság Fölső- meg Alsóvároson kezdődött és a Palánkban teljesedett be, azt nem szívelték, ha valaki közülük megszedte magát. Kivált, ha az a valaki Alsóvárosról érkezett, és a fene se tudta meg értette, miért adta föl a jómódot a rókusi küzdelemért.

– Nem kedvelnek – állapította meg magában, s csak utólag tudatosult benne, hogy kimondta hangosan is, amit gondol.

Paprika József megint a vállát vonogatta.

– Minek törődsz te avval, édes öcsém?

Valóban. Minek, gondolta Igaz Gergely. És bort is vajon minek fizetett vagy tu-
catnyi semmirekellőnek az éjszaka?

– Kendékhez indultam – mondta. – Annához, egészen pontosan.

– Én meg hozzád, öcsém.

Igaz Gergely hirtelen úgy érezte, otrombaság újév napján rátörni a Paprika-családra, még ha Anna félig-meddig a menyasszony is. Elszorult a torka, hogy elrontott valamit.

– Anna meghúlt és belázasodott, s örvendezne, ha meglátogatnád – folytatta Paprika József.

Igaz Gergely szinte hallotta a követ legördülni a mellkasáról, össze-vissza kalimpáló szíve lecsitult kissé.

– Örömmel! – szakadt ki belőle a megkönnyebbülés.

– Előbb viszont menjünk vissza hozzád, öcsém, ettől a szagtól még nagyobb kór-
ságba esik az a lány.

